

MİLLİ MÜCADELE ve TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Nejla BİRKOÇ*

Osmanlı İmparatorluğu, topraklarının Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra dört bir yandan işgale uğraması ve ülkede yaşayan çeşitli azınlık grupların yabancı ülkelerin etkisiyle bölücü ve yıkıcı faaliyetleri sonucunda yaşanan olaylar ve vatanın savunmasız bırakılması ülkenin çeşitli bölgelerinde, kendi bölgelerini savunmak için bölge halkı tarafından cemiyetler kuruldu. Bu cemiyetler faaliyetlerini bölgede sözü geçen kişilerin bir araya gelmesiyle bir temsil organı niteliğinde işlerini yürütmekteydiler.

Mustafa Kemal Paşa'nın 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkmasının ardından devreye girmesiyle ülkenin çeşitli bölgelerinde kurulan cemiyetler ortak bir amaç doğrultusunda bir araya getirilerek Heyet-i Temsiliye oluşturdular. Heyet-i Temsiliye'nin amacı: Vatanı bir bütün olarak korumak, işgallerden kurtarmak ve Misak-ı Milli kararlarını itilaf devletlerine kabul ettirmektir. Heyet-i Temsiliye başkanı Mustafa Kemal bu amaçlar doğrultusunda İstanbul Hükümeti ile Amasya görüşmesini gerçekleştirmiştir. Bu görüşmeden çıkan en önemli sonuç, Mebuslar Meclisi'nin yeniden toplanması ve Misak-ı Milli kararlarını kabul etmesi olmuştur. Heyet-i Temsiliye kararlarının İstanbul Hükümeti tarafından kabul ve ilan edilmesinin ardından İstanbul işgalci güçler tarafından resmen işgal edilmiş ve meclis basılarak dağıtılmıştır. İstanbul'un işgal edilmesi ve meclisin dağıtılmasından sonra ülkede yetki (otorite) boşluğu olmuştur. Bu yetki boşluğu bir anlamda ülkenin başsız kalması anlamına da gelmektedir. Başsız kalan bir milletin böyle olağanüstü ve zor koşullar altında kendi kaderini belirlemesi olanaksız bir hal almıştır. İstanbul'un işgalinin ardından ortaya çıkan yetki boşluğu Mustafa Kemal'in uzun zamandır kurmayı düşündüğü Milli Egemenliğe dayalı bir meclisin hayata geçirilmesi ve Milli Mücadele'nin yasal bir zemine oturması için büyük fırsat olmuştur. İşgalin ardından ortaya çıkan bu yetki boşluğunu doldurmak için hemen çalışmalara başlayan Mustafa Kemal ve Heyet-i Temsiliye üyelerinin ortak uğraşlarından sonra 23 Nisan 1920'de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı. TBMM'nin açılmasıyla Anadolu'da gerçekleştirilen Milli Mücadele ve Heyet-i Temsiliye kararları yasal bir zemine oturtularak meşruluk kazanmıştır. Ayrıca işgal altındaki İstanbul Hükümeti ve Padişahın durumu göz önünde tutularak TBMM'nin üstünde bir yetki tanınmayacağı bildirilerek işgalci devletlere muhataplarının Ankara'da kurulan yeni meclis olduğu bildirilmiştir.

---

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Birinci Sınıf Öğrencisi

TBMM açıldıktan sonra çıkardığı yasalar ve aldığı kararlarla ülkenin çeşitli bölgelerinde çıkan ayaklanmalar bastırılarak iç güvenlik sağlanmış, kurulan İstiklal Mahkemeleriyle Milli Mücadeleyi baltalamaya çalışanlar ve ayaklanma çıkaranlar yakalanarak cezalandırılmıştır. Anadolu'nun çeşitli bölgelerindeki işgallerin, dağınık olan Kuvay-i Milliye birlikleri tarafından durdurulamaması sonucu düzenli ordu kurularak işgaller durdurulmuş ve ardından da yurttan atılmıştır. Meclis içte ayaklanmaları bastırıp; düşmanın yurttan yavaş yavaş atılmasını sağlarken bir yandan da itilaf devletleri ve daha bir çok devletle diplomatik ilişkiye girerek varlığını; verdiği mücadeleyi yasallaştırarak bu alanda da birçok başarı ve saygınlık kazanmıştır. İtilaf devletleri yeni kurulan hükümete Sevr Antlaşması'nı kabul ettiremeyeceğini anlayınca antlaşmayı birçok defa değiştirerek kabul ettirmeyi denemişlerdir. Fakat Ankara'daki yeni hükümet tek taraflı yapılan bir antlaşmayı kabul etmeyeceğini bildirmiştir.

Bunun üzerine karşılıklı görüşmeler sonucunda 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması imzalanmıştır. Lozan Barış Antlaşması'ndan sonra ülke tamamen işgalden kurtulmuş ve sınırları çizilmiştir. Kısacası vatanın birliği ve bütünlüğü sağlanarak milli bağımsızlık kazanılmıştır. TBMM, Milli Mücadele başarıya ulaşana kadar; kurulduğu ilk günden itibaren hiçbir aksaklığa uğramadan ve askıya alınmadan çalışmalarına devam etmiştir.

KAYNAKÇA

<http://www.forumdas.net/konu/tbmmnin-acilmasinin-milli-mucadeledeki-onemi-nedir.102512/>, 05.04.2014.

<http://blog.milliyet.com.tr/birinci-tbmm-ve-ozellikleri/Blog/?BlogNo=36827>, 05.04.2014.

<http://www.tarihogretmeni.com/tarih11unite3.htm>, 05.04.2014.

Kili Suna, ,Türk Devrim Tarihi, Tekin Yayınevi, İstanbul, 1981.